אמרי שפר — תהילים

תהלים (קפיטל ק"ה).

בפסוק הודו לד' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו כו' ילד"ק על תיבת עלילותיו למה לא אמר הודיעו בעמים את מעשיו או נפלאותיו או גבורותיו אבל תיבת עלילותיו יש לו כמה משמעות שונים. ונראה לפרש ע"ד שפירשתי בפרשת בא על פסוק אשר התעללתי במצרים שהוא מלשון עולל ויונק והיינו כי באמת הי' כח ביד ד' לשטוף את מצרים ולאבדם כולם ברגע א' שלא יזכרו ולא יפקדו לעולם אך כדי שיתפרסם שמו הגדול בכל הארץ כמו שאמר הכתוב כי לבעבור זאת העמדתיך למען הראותך את כחי ולמען ספר שמי בכל הארץ לכן הכה אותם במכות האלה שהם קלים וקטנים לפי ערך כחו וגבורתו ית'. והוא ע"ד משל כמו שדרך העולם לאיים על ילד קטן שאומרים לו הנה חתול או כלב כך הי' נוהג עם המצריים וזה שאמר הכתוב למען תספר כו' אשר התעללתי במצרים ר"ל שאני נהגתי בהם כמו שנוהגין עם עולל ויונק. וזה הפירוש גם כאן שאומר הודיעו בעמים עלילותיו ר"ל כל הנסים ונפלאות שעשה עמנו השי"ת אף שבעינינו הם גדולים ורמים מאד אבל אצלו ית' הם כשחוק בעלמא שעושים לעוללים ויונקים היינו שאינם נחשבים אצלו ית' לפי ערך כחו וגבורתו רק כמו השחוק שעושין לתינוקות וזה הוא לשון עלילותיו. ועל דרך זה נוכל לפרש ג"כ מה שאמר הכתוב ונוקם על עלילותם שהוא ג"כ ע"ד משל לאב שהוא אוהב את בנו הילד ונותן לו איזה דבר לשחק בו כגון מטבע קטנה או איזה כלי שרגילים ליתן לילד אף שזה הדבר אין נחשב לכלום בעיני בני אדם גדולים רק לפי שהילד נהנה ממנו לפיכך הוא חשוב גם בעיני אביו ואם בא איש אחד ונוטל מן הילד את הדבר הזאת אזי ירע מאד בעיני אביו ונותן את נקמתו באיש ההוא. כך הנמשל באותן הרשעים שגוזרים עלינו לבטל מעשות מצות השי"ת כמו שאנו רואים גם בזמנינו האפיקורסים ימ"ש שרוצים לבטל אותנו ממנהג הצדיקים והחסידים שלא יעשו מנין להתפלל ולהתוועד יחד או כדומה גזירות אחרות לבטל אותנו מעבודת השם. אף כי באמת אינם פועלים כלום בעיקר האמונה והדת כי רחמנא לבא בעי והוא מצרף מחשבה טובה למעשה וכל המעשים והגדרים והסייגים שאנו נוהגים בהם הוא רק לפי מיעוט שכלינו שנראה לנו שזה הוא עיקר החשיבות ודבר נאה ומתקבל הוא בעינינו לעבדו דוקא בדרך זה ולכן מי שבא ומבטל אותנו הקב"ה כועס עליו ונותן נקמתו בו באומרו איך מלאת לבך להעיז כנגדי וליקח מבניי הנאהבים והנעימים את החקים ומנהגים טובים וישרים אשר נתתי להם כדי לההנותם ולשמח אותם. וזה דומה עלי כאלו ביטלתם את גוף התורה והמצות. וזה הוא פי' ונוקם על עלילותם ר"ל הוא נוקם על הדברים של עוללים ויונקים שלו מה שלוקחין להתענג בהם ולמלאות תשוקתם וחפצם את שאהבה נפשם: